

[Undervisningsministeren.]

Livstid, saa længe han gør Fyldest. Han vil altsaa ikke kunne fristes til efter nogle Aars Forløb at skele til de Skoler, der er kommet under hans Tilsyn, han sidder fast der, men han kan selv tage sin Afsked og kan afskediges af Ministeren. Hans Løn skal være som de nuværende Overlæreres, det vil sige gennemsnitligt med et Løntillæg til den almindelige Landsbyskolelærers Løn af 1 800 Kr. Hans Pensionsret vil ogsaa blive paavirket af denne Ordning. Man naar derved det, som jeg ved mange sætter Pris paa, nemlig ikke i det øverste Skole-tilsyn at faa en Embedsmand, som praktisk ligesom er skilt fra den daglige Skolegerning, som let kan blive en ophøjet Embedsmand, Kontormand med et Kontor og Assistenten o. s. v. Det behøver ikke at være saadan, men man har frygtet det. Nu faar man en praktisk Skolemand, det kan lade sig gøre, og jeg ved ogsaa, at man mange Steder, f. Eks. i København, ønsker, at Skoleinspektøren i højere og højere Grad skal give Timer i Skolen, for at han ikke skal blive rent administrativ Embedsmand, men stadig være med i Pædagogikken, og dens Udvikling og den daglige Omgang med Børnene og i Forholdet til Forældrene.

Det er altsaa dette Princip, der her søges gennemført, og det har jo uægtelig en yderligere Fordel. Jeg vilde ikke paa Forhaand lægge Vægt derpaa, hvis jeg ikke mente, at dette System var bedre end Systemet med Amtsskolekonsulenter i hvert Amt eller i hver to Amter, men dette nye System har uægtelig den Fordel — maa jeg her indskyde, jeg glemte vist at sige det, at denne Kredslærer faar det vejledende Tilsyn med Skolen i Kredsen; det maa fremhæves, ellers forstaar man ikke rigtig Forholdet; dertil maa han bruge noget af Tiden, og der stilles ham derfor i Lovforslaget to Maaneder til Raadighed, som han kan tage samlet eller fordele over hele Aaret, som det passer ham og Forholdene. Han vil saa faa Vikarudgifter og Befordringsudgifter vederlagt af Skolefonden; deraf betaler Staten Halvdelen. Han vil saa i disse to Maaneder, enten han tager dem samlet eller spredt, kunne besøge alle 45 Skoler. Efterhaanden som Aarene gaar og han lærer Skolerne at kende, er der mange Skoler, han ikke behøver at besøge, saa han kan ofre flere Dage paa de Skoler, som det kan være heldigt, at han kommer til. Han faar altsaa i det væsentlige Amtsskolekonsulentens Gerning, men paa en anden Maade end i det tidligere Forslag og i den store Skolekommissions Forslag, og denne Ordning bliver adskilligt billigere.

Fru Bangs Forslag vilde koste 450 000 Kr., men ved denne Ordning er det lykkedes at sætte Statens Merudgift ned, saaledes at Lovforslaget vil medføre en Merudgift paa 200 000 Kr., og saa vil Amterne endda faa en Lettelse paa 10 000 Kr.

Dermed er jeg i det væsentlige færdig med en Skildring af Forholdene, som de vil forme sig i Købstæder og paa Landet. Jeg fremhæver kun her, at de Kommuner, der har et saa fremskredent, udviklet og stort Skolevæsen, at de har taget deres eget faglige pædagogiske Tilsyn, har gjort en Overlærer til eller paa anden Maade udnævnt en Skoleinspektør eller Skoledirektør, sondres ud fra Skoleraadskredsen og kommer da ind under Ministeriets Tilsyn. Der er ogsaa den Fordel derved, at saa skilles de store Købstæder ud fra Skoleraadskredsene, derved kan disse gøres mindre. Der er endvidere den Fordel derved, at ved Skolenævnenes Valg af Skoleraadet vil Mødsætningen mellem By og Land ikke træde stærkt frem.

Toppen af Skoleadministrationen i Provinserne, Skoleraad og Amtsskoleledelse forsvinder altsaa. Skolefonden fordelt paa den Maade, jeg her har skildret, maa medføre en lille Ændring i Højskoleloven, som jeg senere kort skal fremsætte, nemlig at Statens Bidrag til Højskoleelevunderstøttelsen, der nu fordeles mellem København og øvrige Land, maa fordeles til København, Købstæderne og Amterne.

For København, der fra gammel Tid har sin selvstændige Skoleordning, sit Skole selvstyre, Københavns Skolevæsen, som Ministeriet jo saa godt som intet har med at gøre — det er den gamle Ordning allerede fra 1814, stadfæstet i 1844 og ved senere Love —, for Københavns Vedkommende søger da dette Lovforslag at gennemføre de samme Grundlinier som for det øvrige Land. Der indføres Forældrerad ved hver Skole; det er den store Skolekommissions Forslag for Københavns Vedkommende. Disse Forældre raad, som er Kernen i det hele, Grundlaget for hele Skoleorganisationen, er vel noget nyt, som jeg her fremsætter det, men det er dog noget, der har været under Forberedelse gennem lange Tider. Allerede Tilsynskommissionen, der afgav Betænkning i 1911, foreslog Oprettelsen af — ganske vist kun frivillige — Skolenævn, af saadanne Forældrerad; man kaldte dem den Gang Skolenævn. Maa jeg her indskyde, hvad jeg glemte at sige før, at hvis disse Forældre raad indføres, vil Sønderjylland ikke blot faa Lov til at bevare den Ordning, det sætter Pris paa, med smaa Skolekommissioner; der foreligger et Andragende for det kirkepoli-